

Mikudagsblaðið verður borið ókeypis til hvørt húsarhald í Føroyum!

Oddagrein

Eiríkur Lindenskov

eirikur@sosialurin.fo

SPURDI METTE UM ES-ATGONGD

Í fyrsta spyrjítímanum hjá forsætisráðfrúuni í Fólkatínginum í gjár spurdi Edmund Joensen, fólkatíngsmaður fyri Sambandsflokkinn, forsætisráðfrúuna, um vaksandi føroyska handilssambandið við Russland – um hon sær hann sum eina avbjóðing, og um hon og stjórn hennara vilja sláa at slag fyri Føroyar í ES soleiðis, at føroyingar fáa betri marknaðaratgongd til ES.

Mette Frederiksen svaraði, at Føroyar sjálvandi sjálvar gera av, hvønn við handla við og hvussu, og at tað fór hon ikki at leggja seg út í. Men Edmund Joensen fór víðari við spurninginum fyri at fáa hana at svara uppá, um stjórnin danska vil virka fyri betri frihandilsavtalu fyri Føroyar í ES.

Hesum vildi hon ikki svara upp á standandi fót. Hon vísti á, sum hon hevur sagt fyrr, at tað skulu vera púra greiðar reglar fyri arbeiðsbýtinum í ríkisfelagsskapinum.

– Vit kunnu jú hava ymsar fatanir av viðurskiftum, sum eru ávikavist millum Føroyar og Danmark og Grønland og Danmark. Hetta skulu vit virða.

Hon vísti á, at býtið og uppgávu-býtið, sum er millum londini, eisini snýr seg um handilsøkið.

Hon vísti eisini á, at nógv í Føroyum smeltar saman við uttanríkispolitikkinn, og tí kunnu vera nakrar grásonur, sum vit kunnu kjakast um, men eg vil treyðugt leggja meg út í, hvussu Føroyar og Grønland raðfesta innanhýsis í málum, sum vit ikki hava við at gera.

Hon vísti á, at javnan er kjak um, hvussu samstarvið millum Føroyar og ES skal virka, tá Føroyar eru uttanfyri og Danmark innan fyri ES.

Edmund Joensen vildi hava Mette Frederiksen at siga, um danska stjórnin vil innfría føroyska ynskið og slóða fyri eini frihandilsavtalu millum Føroyar og ES.

Men tað fekk hann hana ikki at svara uppá. Hon vísti á, at ES hevur nógvar góðar handilsavtalar og at tey í stjórnini fegin vilja, at Føroyar kunnu hava samhandil við hvønn sum helst – og við tað Evropa, sum danir sjálvir eru partur av, segði hon.

minst hevur Sambandsflokkurin tosað fyri betri marknaðaratgongd til ES.

– Men gerið so nakað við tað. Latið vera við at geva ørðum skyldina. Tit koma helst ikki uttanum, at tit noyðast at spyrja ES, hvørji krøv eru fyri fullari føroyskari integratióin í ES. Er tað so ringt at spyrja? Vit gera sjálvi av, um vit gerast limir í ES ella ikki. Men tað nyttar ikki at blíva við at sita uttanfyri og grenja, tað hava vit gjørt nóg leingi.

Tað mest ítøkiliga, hon tó vildi siga í svari sínum til føroyska fólkatíngsmannin var. »Latið okkum hyggja nærri at hesum máli saman«.

Tað er ikki so nógv nýtt í tí, at føroyingar soleiðis royna at kroysta eina danska stjórn til slíkt. Ikki

Hvussu nógv kostar føroyskur ES-limaskapur?

MÁLTEIGURIN II

Heri Mohr

Í seinasta mánaði hevði undirritaði eina stutta grein í Vágaportalinum og Sosialinum um tað skilagóða prátið um okkara mál og skriftmál, sum Kringvarp Føroya hevur regluliga eina ferð um vikuna.

Prát, sum vit hava brúk fyri, helt undirritaði.

Í greinini var eisini spurt, um tað ikki er býttisligt og heilt burturvið, at føroysk børn ikki mugu læra ABC’ið í barnaskúlanum.

Hetta er heilt óskiljandi. Í øldir hava smá børn í Føroyum lært ABC’ið har heima og í skúlanum.

Nólsoyar Páll (doyði fyri 210 árum síðani) yrkti kvæðið Jákup á Møn:

Tá ið hann var á tólvta ári, var hann sleppingur góður. Lærði at remsa ABC og sýntist at bregða til móður.

Undirritaði fekk eitt bræv nú um dagarnar frá einum rithøvundi, sum hevði lisið mína umrøddu grein. Í ár (2019) hevur rithøvund-

urin aftur givið út eina skaldsøgu. Í henni kunnu vit lesa: ”Den 28. juli havde vejret bestemt sig at være nådigt. Ingen regn, en smule sol indimellem, og ikke megen blæst Da taleren afsluttede, var der ingen klapsalver, men en mandsstemme løftede sig, fulgt af hundredevis af stemmer: Guð signi mitt føðiland Føroyar.”

Í brævinum til undirritaða skrivar hon: ”Jeg havde en lærer i realskolen, ganske mærkværdig med hensyn til at opfinde ord. Han underviste, at ein barnavognur slet ikke måtte hedde således, men alskhugurfyllingarstað. Alt-så noget i retning af et sted, hvor resultatet af et elskovsmøde kunne henlægges. Jeg var så bange for ham, at jeg slet ikke turde le.....”

Hon spurdi undirritaða: Er det i nærheden af det, sprogcensuren er nu?

Til hetta svaraði eg – rithøvundurin skilur rættiliga væl føroyskt – at tað er nógv verri. Vit lærdu ABC’ið í barnaskúlanum, men nú er tað ikki loyvt skúlalærarum at læra hesi neyðars børn abc’ið, sum teirra foreldur og forfedrar lærdu at lesa og skriva. Og so tað, sum kanska er verri enn alt: Okkara alfabet er vorðið avlamið. Bókstavirnir c, q, w, x og z eru avtiknir, eru als ikki til sum undirvísingaramboð í barnaskúlanum, hóast stórt tal

– fleiri hundrað fyri ikki at siga í túsundatali – av børnum í barnaskúlanum hava bæði fornøvn og eftirnøvn og foreldranøvn við c, w og z.

Er hetta ikki mental pínin av børnum við nøvnum við eyðkennisbókstøvum, sum teimum ikki er loyvt at læra í skúlanum, alt meðan tey læra at lesa og skriva føroyskt? Eru teirra nøvn og ættarnøvn skúlakend paria?

Nevndu bókstavir finnast so at siga ikki í Føroysk-Donsk orðabókini útgivin av Orðabóka-grunninum 2010.

Í GOOGLE hoyra vit ABD’ið verða sungið, samstundis sum ein mynd verður víst av ABD’num!!

Er hetta ikki hugburðsávirkan? Hóast hetta, so eru tey smáu kring at brúka eitt nú Webadressu og Facebook á World Wide Web og nógv onnur dømi, ið prógva, hvussu tápuligt tað er at avskepla okkara alfabet til fánýtis.

Nær fer løgtingið ætlandi við einum greiðum meiriluta at broyta óskilið viðvíkjandi undirvísing av okkara børnum við einum avlamiskendum ABC’ið?

Um hetta krevur lógarbrotying, so drálið ikki. Tað eigur at verða gjørt nú og endaligt!

Tað hevði verið áhugavert og sjálvsagt, um MÁLTEIGURIN vildi viðgjørt spuningin um ABC’ið í álvarsemi.

Fleiri útisetar í avbjóðandi støðum

ÍTRÓTTUR SÍÐA 22-23

Nýtt næmingaheim í Vági

TÍÐINDI SÍÐA 14

833.600 kr. latnar í filmsstuðli

14 verkætlanir fáa filmsstuðul í seinna umfari í 2019. Inn komu 15 umsóknir.	42.000 kr. Katrin Joensen-Næs 33.000 kr. Theresa Jákupsdóttir 32.000 kr. Sakaris Stóra 32.000 kr. Franklin Henriksen 31.000 kr. Franklin Henriksen 26.000 kr. Jóhan Martin Christiansen 26.000 kr. Zacharis Hammer 25.000 kr.
Stuðulin hesaferð er á 833.600 kr. tilsamans og verður latin ymiskum verkætlanum, sum fevna víða – talan er um alt frá hugskotsmenning til framleiðslu og um bæði spælifilmar, stuttfilmar og heimildarfilmar.	Verkætlanin “111 góðir dagar” við Trygva Danielsen fekk størstu stuðulsupphæddina á 132.000 kr. í hesum umfari. Talan er um ein spælifilm í fyra pørtum. Í stuttum viðger verkætlanin tað sosiala og eksistensiella einsemið í modernaðu tilveruni. Og stigtakarin sjálvur sigur, at “111 góðir dagar” sameinir svartan humor og menniskjasligt innlit til eina kensluliga dygdaruppliving, ið føroyskir filmsáskoðarar tráa eftir at fáa.
Søkt var um tilsamans 1.514.468 kr.	
Hesi standa fyri verkætlanunum, sum fingi stuðul í seinna umfari í 2019:	
Umsøkjari: Játtað: Trygvi Danielsen 132.000 kr. Julia í Kálvalið 103.600 kr. Johan Rimestad 103.000 kr. Rói Davidsen 100.000 kr. Torfinnur Jákupsson 88.000 kr. Heri í Ravnagjógv 60.000 kr. Búi Egason Dam	